

ساختارهای ارائه مراقبت به سالمندان

تالیف و گردآوری:

دکتر فرحناز محمدی شاهیلاهی

Health Care Systems for Older Adults

By: Farahnaz Mohammadi Shahboulaghi, PhD

Associate Professor of Iranian Research Center on Aging,
Nursing Department, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences

سالمندی دورانی از پیرمندی زندگی است که به علت تغییرات طبیعی زیستی و روان شناختی، فرد را با محدودیت متفاوتی از نیازهای سلامت روبه‌رو می‌سازد. پاسخ به این نیازها به تخصص و ساختارهای متنوع ارائه دهنده خدمات سلامت وابسته است. بنا به ماهیت، نیازهای سلامت سالمندان را می‌توان در ساختارهای گوناگون تأمین کرد. این ساختارها را می‌توان در طیف گسترده‌ای از سطح جامعه، خانواده تا مؤسسات همچون بیمارستانها و مراکز مراقبت طولانی مدت طبقه‌بندی نمود. هر یک از این ساختارها بر حسب نوع خدماتی که ارائه می‌دهند تابع استانداردهای خاصی می‌باشد. کتاب حاضر مروری است تا در نگاهی اجمالی به این موضوع پرداخته و دیدگاه مناسبی را برای خوانندگان پژوهش‌دهانشجویان و پرستاران حوزه سلامت سالمندان فراهم آورد.

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

شابک: 978-600-2111-93-8
قیمت: 20000 ریال

9786002111938

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ساختارهای ارائه مراقبت سلامت به سالمندان

تألیف و گردآوری:

دکتر فرحناز محمدی شاهبلاغی

سرشناسه	: محمدی شاهبلاغی، فرحناز، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: ساختارهای ارائه مراقبت سلامت به سالمندان / تألیف و گردآوری فرحناز محمدی شاهبلاغی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۹۳-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: سالمندان -- سلامتی و بهداشت
موضوع	: Older people -- Health and hygiene
موضوع	: سالمندان -- مراقبت
موضوع	: Older people -- Care
موضوع	: سالمندان -- مراقبت‌های پزشکی
موضوع	: Older people -- Medical care
موضوع	: سالمندان -- مراقبت‌های خانگی
موضوع	: Older people -- Home care
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
شناسه افزوده	: University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۷ س۳/م۳/۸/۸۵۶۴/۱
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۳/۰۴۳۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۰۵۷۴۵

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: ساختارهای ارائه مراقبت سلامت به سالمندان

تألیف و گردآوری: دکتر فرحناز محمدی شاهبلاغی

ویراستار: مرسله برنجی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۹۳-۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۸

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا ● طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه‌ی حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه‌ی CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه‌ی کتبی از ناشر غیر قانونی است.

پیش‌گفتار

جمعیت کشور از مرز ۸۰ میلیون گذشت و بالغ بر ۸/۲۴ درصد از آن را سالمندان به خود اختصاص می‌دهند. افزایش جمعیت سالمندان به معنای تغییر نیازهای سلامت جامعه، الگوی ابتلا به بیماری‌ها، نیاز به خدمات سلامت و بسیاری دیگر از تغییرات اقتصادی و اجتماعی.

چالش‌های اقتصادی در صنعت سلامت موجب شده است که الگوهای مراقبتی طبی به الگوهای نوین مبنی بر ارتقای مسئولیت افراد در مراقبت از خود، تبدیل شوند. امروزه مشتریان نظام‌های سلامت و خانواده‌های آنان نقش مهمی در ارایه مراقبت سلامت عهده‌دار می‌باشند. این مهم به شکل تلویحی بر تأکید منابع جامعه در ارایه خدمات اشاره می‌کند. ارتقای دانش دریافت‌کنندگان خدمات سلامت و توسعه علوم پزشکی نیز نقش مهمی در تحول صنعت ارایه خدمات سلامت به عهده دارد. این مجموعه تحولات منجر به شکل‌گیری انواع الگوهای ارایه خدمات سلامت به مشتریان شده است.

سالمندان به سبب ماهیت پدیده سالمندی به الگوها و اشکال خاص ارایه خدمات نیازمند می‌باشند. این خدمات از یک سو شامل خدمات مؤسسه‌ای و از سوی دیگر خدمات مبتنی بر جامعه و خانواده می‌باشند. وضعیت توسعه یافتگی و اقتصادی جامعه عامل تعیین‌کننده در دسترسی، ارایه و دریافت انواع خدمات محسوب می‌شوند. در جوامع توسعه یافته شاهد شکل‌گیری انواع بسیار متنوعی از ساختارهای گوناگون ارایه خدمات به سالمندان می‌باشیم. بدون شک شناخت این ساختارها از موضوعات مهم دانش سلامت سالمندان می‌باشد.

از آنجا که محل و موقعیت ارایه مراقبت و زندگی سالمند به شدت با وضعیت سلامت جامع و کیفیت زندگی سالمندان مرتبط می‌باشد، شناخت این ساختارها در تدوین برنامه‌های مراقبتی، مدیریت خدمات سلامت سالمندان و حتی انجام پژوهش‌های مرتبط با سالمندان اهمیت ویژه‌ای دارد. این مهم تا حدی است که در حال حاضر در برنامه‌های درسی رشته‌های تحصیلی سالمندشناسی، سلامت سالمندان و پرستاری سالمندی در مقاطع ارشد و دکتری شاهد اختصاص حداقل ۲ واحد درسی اختصاصی و سایر واحدهای

درسی مرتبط در خصوص ساختارهای ارائه خدمات سلامت به سالمندان هستیم. همان‌طور که ذکر شد شناخت این ساختارها به دانش جویان این رشته‌ها و دانش پژوهان حوزه سلامت سالمندان کمک می‌کند تا با دقت بیشتری به تدوین برنامه‌های مراقبتی سلامت و انجام پژوهش‌های معتبر اقدام نمایند.

بیش از دو دهه تجربه نویسنده در تدریس و پژوهش در حوزه سلامت سالمندان محرک اصلی در نگارش این مجمل بود. بدون شک این تلاش نیازمند رشد و توسعه بوده و این امر جز با کمک خوانندگان محترم و ارائه نقدهای مفید ممکن نخواهد شد.

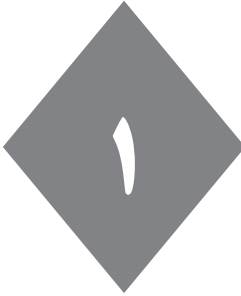
فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۷	فصل اول: مبانی ساختارهای سلامت سالمندان
۷	اجزای نظام سلامت سالمندان
۱۵	مراقبت بهداشتی سطح اول سالمندان
۱۷	مراقبت بهداشتی سطح دوم سالمندان
۱۹	مراقبت بهداشتی سطح سوم سالمندان
۲۰	عوامل دریافت خدمات
۲۳	فصل دوم: تیم سلامت سالمندان
۲۴	ارائه‌کنندگان مراقبت به سالمندان
۳۵	فصل سوم: مراقبت اورژانس سالمندان
۳۵	ویژگی‌های مراقبت اورژانس سالمندان
۴۱	اطلاعات قابل انتقال از سرای سالمندان به مراکز اورژانس
۴۱	اطلاعات قابل انتقال از مرکز اورژانس به خانه سالمندان
۴۳	فصل چهارم: مراقبت بیمارستانی سالمندان
۴۳	ویژگی‌های مراقبت بیمارستانی سالمندان
۴۸	چالش‌های مراقبت در بیمارستان
۵۱	دستورالعمل تعدیل محیط‌های بیمارستانی برای سالمندان
۵۵	فصل پنجم: مراقبت تحت حاد سالمندان
۵۵	ویژگی‌های مراقبت تحت حاد سالمندان
۵۸	انواع مراقبت تحت حاد
۶۰	مدیریت مراکز مراقبت تحت حاد
۶۵	مراقبت حد واسط
۶۹	فصل ششم: مراقبت در جامعه سالمندان
۶۹	ویژگی‌های مراقبت مبتنی بر جامعه سالمندان
۷۰	انواع خدمات مبتنی بر جامعه برای سالمندان
۷۴	اشکال مراقبت مبتنی بر جامعه
۸۷	فصل هفتم: مراقبت طولانی مدت سالمندان

۸۷	ویژگی‌های مراقبت طولانی مدت سالمندان.....
۹۱	اشکال مراقبت طولانی مدت.....
۹۵	فصل هشتم: خانه سالمندان .....
۹۵	ویژگی‌های مراقبت در خانه سالمندان.....
۹۷	عوامل مؤثر بر پذیرش در خانه سالمندان.....
۹۹	تیم سلامت در خانه سالمندان.....
۱۰۲	کیفیت خدمات در خانه سالمندان.....
۱۰۳	توجه ویژه در خانه سالمندان.....
۱۰۷	فصل نهم: مراقبت سلامت در منزل .....
۱۰۷	ویژگی‌های مراقبت سلامت در منزل سالمندان.....
۱۰۹	اشکال مراقبت سلامت در منزل.....
۱۱۳	فصل دهم: مراقبت زندگی کمکی .....
۱۱۳	ویژگی‌های مراقبت مراقبت زندگی کمکی سالمندان.....
۱۱۷	فصل یازدهم: آینده مراقبت سالمندان .....
۱۱۷	تغییرات احتمالی در مراقبت از سالمندان.....
۱۲۱	مفهوم مراقبت خانوادگی.....
۱۳۲	مراقب خانوادگی کیست؟.....
۱۳۶	برایند مراقبت خانوادگی.....
۱۴۱	عوامل مؤثر بر فرایند مراقبت.....
۱۴۳	برنامه‌های حمایتی از مراقبان خانوادگی.....
۱۵۰	توانمندسازی خانواده‌ها.....
۱۵۲	مفهوم توانمندسازی.....
۱۵۵	الگوی توانمندسازی مراقبان خانوادگی سالمندان آسیب‌پذیر.....
۱۶۰	اهداف.....
۱۶۲	دانش و مهارت‌های لازم برای انجام مداخله‌ها براساس الگوی توانمندسازی مراقبان خانوادگی.....
۱۶۴	مدل توانمندسازی مراقبین سالمندان آسیب‌پذیر.....
۱۶۵	منابع.....
۱۶۹	واژه‌نما .....
۱۷۵	موضوع‌نما .....

مبانی ساختارهای سلامت سالمندان

اجزای نظام سلامت سالمندان

زمانی که بسیاری از سالمندان امروزی متولد می‌شدند، شکل‌های ارائه مراقبت محدود بود و مراقبت‌های سلامت بیشتر در منازل، مطب‌های خصوصی یا بیمارستان‌های عمومی ارائه می‌شد. از این رو با پیشرفت علم، پیچیدگی حوزه‌ها و نیازهای سلامت، دامنه وسیعی از خدمات تخصصی سلامت در پاسخ به نیازهای جامعه طراحی و ایجاد شدند.

مشکلات سلامتی سالمندان به لحاظ ماهیت، نیازمند مراقبت گروهی است. در این نوع مراقبت، تخصص‌های گوناگون وارد عمل می‌شوند تا با گزینش بهترین ساختار مراقبتی، نیاز سلامتی و مشکل بهداشتی را رفع کنند. محور این گونه خدمت هماهنگی اجزای نظام مراقبت بهداشتی است تا خدمات کیفی را با کمترین آسیب به بیمار ارائه دهد. به مجموعه این خدمات که ابعاد پیشگیری، تشخیص، تدبیر، توانبخشی و تسکین را پوشش می‌دهند، پیوستار مراقبت^۱ گفته می‌شود.

کلمه نظام از اسم systema به معنای مجموعه‌ای از رویه‌ها یا ساختارهایی گرفته شده است که سبب هدایت یا هماهنگی مرتب مجموعه‌ای از فرایندها می‌شود.

هر نظام سلامت پیشرفته از اجزایی تشکیل شده است. این اجزا عبارتند از:

ارائه‌دهندگان^۲

۱. بیماران^۳

۲. مراقبان^۴